

Yttrande över slutbetänkandet **Entreprenörskap i det tjugoförsta århundradet, SOU 2016:72**

Lärarnas Riksförbund har givits möjlighet att lämna synpunkter på rubricerat betänkande. Förbundet lämnar sina synpunkter på de delar av betänkandet som berör skolan och vissa delar av den högre utbildningen och forskningen, det vill säga i huvudsak gällande kapitel 5.

Sammanfattning

Lärarnas Riksförbund delar utredarens bedömning att en viktig grund för all innovation och utveckling läggs i skolväsendet. Ur det perspektivet finner förbundet det anmärkningsvärt att utredaren inte fäster någon större vikt vid utvecklandet av elevernas baskunskaper och färdigheter och vilka förutsättningar lärare ges för att lyckas med skolans kunskapsuppdrag. Lärarnas Riksförbund delar inte utredarens bedömning av vilken kvalitetsmässig effekt konkurrens på skolmarknaden skulle kunna få. Inte heller delar förbundet utredarens bedömning av betydelsen av att konkurrensutsätta universitet och högskolors basanslag för forskning.

Lärarnas Riksförbund tillstyrker:

- Förslaget att staten ytterligare förstärker insatserna för ökad kompetens inom matematik och digitalisering samt förslaget att ge universitet och högskolor uppdrag om vidareutbildning. Lärarnas Riksförbund efterlyser att staten går ännu längre gällande lärarkåren och tar ett helhetsansvar för lärares fortbildning.

Lärarnas Riksförbund avstyrker:

- Förslaget att öka konkurrensutsättningen av universitets- och högskoleforskningen.

Lärarnas Riksförbund anser:

- Att de kompensatoriska inslagen i det svenska skolsystemet måste öka och likvärdigheten förstärkas. Vi vet inte på förhand vilka barn och ungdomar som skulle kunna bli framtidens innovatörer, därför måste alla elever ges en god grundutbildning.
- Att utredningen gör en för grund analys av betydelsen av konkurrens i skolsystemet.

Förbundets synpunkter på betänkandet

Nedan lämnas förbundets synpunkter på betänkandet. Kommentarererna följer betänkandets struktur.

5 Kunskapsuppbyggnad, entreprenörskap och innovation

5.2.1 Skolan lägger grunden

Lärarnas Riksförbund delar utredarens bedömning av vilken betydelse den elementära grundutbildningen i skolsystemet har för landets kommande framsteg inom kunskapsutveckling och innovationer. Förbundet saknar dock en analys av vad de ökande skillnaderna mellan olika elever i de internationella kunskapsmätningarna innebär för landet. Samhället kan aldrig på förhand veta vilka individer som under rätt förutsättningar skulle ha kunnat utvecklas till framtidens innovatörer. Bland annat därför måste samhället tillhandahålla en likvärdig grundutbildning med starka kompensatoriska inslag. Lärarnas Riksförbund efterlyser därför en statlig finansiering av skolsystemet med en nationell resursfördelningsmodell som ökar de kompensatoriska inslagen i resursfördelningen till skolenheterna.

5.6.1 Öka konkurrensutsättningen av universitets- och högskoleforskning

Lärarnas Riksförbund delar inte utredarens bedömning att konkurrensutsättningen av universitets- och högskoleforskningen bör öka från dagens 20 till 50 procent och avstyrker förslaget. Snarare anser förbundet att basanslagen i sig själva bör öka ytterligare. En ökad konkurrensutsättning drabbar dessutom utbildningsvetenskaplig forskning och lärarutbildningen särskilt hårt, främst genom att det finns färre tidskrifter att publicera sig i än i andra ämnen och forskningsfält.

5.7.1 En rättvis bedömning

Utredaren väljer att lyfta fram vilken kvalitetsdrivande effekt en ökad konkurrensutsättning av skolan *skulle* kunna ha. Detta trots att en stor majoritet av de studier som genomförts av effekterna av den ökade konkurrensen från fristående skolor i Sverige, visat att det ännu inte haft någon som helst betydande effekt (vare sig negativ eller positiv) på kvaliteten. Den effekt som kan beläggas är snarare att friskolorna bidragit till den ökade skolsegregationen.

Utredningen nöjer sig med att konstatera att ett genomförande av nationella provutredningens förslag (SOU 2016:25) skulle göra verklighet av den teoretiskt positiva effekten av konkurrens från fristående skolor och därigenom bidra till att höja kvaliteten i grund- och gymnasieskolan.

Lärarnas Riksförbund anser att detta är en mycket naiv bedömning. De resultat-skillnader som finns mellan fristående och kommunala skolor tycks uteslutande bero på skillnader i elevsammansättning. Om de enskilda huvudmännen ska bidra till förbättrad kvalitet måste de snarare hänge sig åt att förbättra och utveckla undervisningen, något som de hittills inte gjort några större försök att göra. Snarare tycks de fristående skolorna bedriva ungefär samma verksamhet som de kommunala, men med en annan elevsammansättning och till ett annat kostnadsläge som, givet den relativt schablonmässiga ersättningen i det svenska skolsystemet, möjliggör ett vinstuttag.

Lärarnas Riksförbund anser att staten måste finna olika vägar att stimulera att enskilda huvudmän ska drivas av en pedagogisk verksamhetsidé i stället för ekonomiska vinstintressen.

5.7.2 Förstärk insatserna för digital kompetensutveckling

Lärarnas Riksförbund har inget att anföra och delar i huvudsak utredarens bedömning. Förbundet avvaktar utkomsten från Skolverkets arbete med bland annat läroplanen.

5.7.3 Ge svenska universitet och högskolor ett uppdrag om vidareutbildning och löpande kompetensutveckling för högutbildade

Lärarnas Riksförbund delar utredarens bedömning att staten måste ta ett större ansvar för arbetskraftens fortbildning. Förbundet välkomnar därför förslaget om ett uppdrag till universitet och högskolor. Förbundet vill också betona att en viktig fortbildningsfråga för de personer i arbetskraften som har en högre utbildning är att utbudet av fristående kurser vid universitet och högskolor både utökas och utvecklas. Förbundet ser allvarligt på universiteten och högskolornas minskade utbud av fristående kurser (SOU 2015:70).

Lärarnas Riksförbund anser också att när det gäller lärarkåren specifikt så måste förslagen gå ännu längre. I Sverige har vi under en lång tid haft en modell där staten ansvarar för lärarnas grundutbildning och skolans huvudmän ett arbetsgivaransvar för lärarnas fortbildning. Erfarenheten visar nu att detta inte har fungerat. Fram till de statliga fortbildningssatsningarna i Lärarlyftet, Matematiklyftet med flera har den svenska lärarkåren fått en mycket knapphändig fortbildning, i synnerhet i lärarnas undervisningsämnen. Samtidigt ser vi nu hur svenska elevers matematikresultat förbättras i TIMSS och PISA 2015, sannolikt som en följd av bland annat det nämnda matematiklyftet.

Fortsatt finns dock stora skillnader i hur olika huvudmän rekviderar statsbidrag samt genomför satsningarna, vilket i många fall snarare försämrar likvärdigheten i skolsystemet än förbättrar densamma. Lärarnas Riksförbunds samlade slutsats är

LÄRARNAS
RIKSFÖRBUND

4(4)

Dnr
313/16

därför att staten nu, som en del i att staten också tar över huvudmannaskapet för skolan, tar ett samlat ansvar för lärarnas fortbildning.

Stockholm 16 januari 2017

LÄRARNAS RIKSFÖRBUND

Åsa Fahlén
Förbundsordförande

Pontus Bäckström
Utredare